

Рекомендації

За результатами проведення II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Безпека дитини: правовий, організаційний, психологічний, освітній та інформаційний виміри»

**Дніпровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро
06 червня 2025 року**

З метою консолідації зусиль науковців та фахівців-практиків, спрямованих на розвиток сучасної юридичної науки, 06 червня 2025 року на базі Дніпровського державного університету внутрішніх справ проведено II Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Безпека дитини: правовий, організаційний, психологічний, освітній та інформаційний виміри» за такою темою відбулась II Всеукраїнська науково-практична конференція, організатором якої виступив Дніпровський державний університет внутрішніх справ.

Захід відбувся у відповідності до п.5.1.4 Плану проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт Дніпровського державного університету внутрішніх справ на 2025 рік.

Модератором конференції «Безпека дитини: правовий, організаційний, психологічний, освітній та інформаційний виміри» виступив, проректор Дніпровського державного університету внутрішніх справ доктор юридичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, полковник поліції, Олександр Юнін, який у своєму виступі зазначив, що актуальність тематики наукового заходу зумовлена жахливими злочинами з боку збройних сил російської федерації та їх наслідками відносно наших дітей, а також необхідністю вжиття всіх різнопланових заходів спрямованих на створення безпекового середовища для дітей в Україні.

Конференція проходила у змішаному форматі та стала майданчиком для обговорення дискусійних та проблемних питань, пов'язаних з порушенням прав дітей в умовах воєнного стану, притягнення до відповідальності осіб, винних у

порушенні законодавства по відношенню до дітей, правових засад тимчасового переміщення та евакуації дітей з зон наближених до бойових дій та іншого.

Учасниками конференції стали поліцейські, науково-педагогічні працівники ДДУВС інших ЗВО в тому числі зі специфічними умовами навчання, представники органів державної влади, громадських організацій, психологи, педагоги та волонтери.

Загалом участь у конференції взяли понад 110 учасників. Учасники конференції відзначали, що на сьогодні існує значна кількість випадків порушення прав та інтересів дітей та потреба у їх розв'язанні в правовому, організаційному, психологічному та інформаційному вимірах.

За підсумками обговорення питань, які були висвітлені доповідачами, констатують та пропонують пропозиції за такими напрямками:

В правовій сфері:

1) Доповнити п.п. 25-27 ч.1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» такого змісту:

1.1 «Створювати санітарні, безпечні зони та місцевості, організовані в спосіб, який дає змогу оберігати від наслідків війни дітей до п'ятнадцяти років та жінок, які мають дітей віком до семи років»;

1.2 «На початку та протягом бойових дій укладати угоди про звільнення, репатріацію, повернення до місць проживання або притулку дітей, матерів з немовлятами та маленькими дітьми».

2) необхідним є удосконалення адміністративно-деліктного законодавства у сфері забезпечення реалізації дитиною права на безпечні умови життя, в їх числі щодо:

а) визначення підвідомчості правопорушень, адміністративна відповідальність за які передбачена статтею 180 КУпАП, у разі вчинення цих правопорушень батьками неповнолітнього або особами, які їх замінюють;

в) нормативного визначення, в якості заходу забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, вивчення умов проживання та

виховання дітей, у тому числі й позбавлених батьківського піклування, у сім'ї опікуна та дітей, батьки яких неналежним чином виконують свої обов'язки;

г) визначення процедури оскарження учасником освітнього процесу рішення комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) в разі незгоди заявника з висновками, встановленими обставинами та/або рекомендаціями за результатом проведеної перевірки, адже Порядок реагування на випадки булінгу (цькування), затвердженого наказом Міністерства освіти України від 28.12.2019 р. № 1646, що застосовується в закладах освіти всіх типів і форм власності, крім тих, які забезпечують здобуття освіти дорослих, у тому числі післядипломної освіти, не встановлює такої процедури;

д) посилення адміністративного стягнення передбаченого ч.2 ст. 173-2 КУпАП (домашнє насильство вчинене стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи), у частинні додаткових санкцій, а саме адміністративного арешту. Пропонується збільшити строк арешту до 15 діб для посилення відповідальності вчинення домашнього насильства відносно дитини

3) оскільки на сьогодні чинним законодавством чітко не визначено порядок притягнення одного з батьків за невиконання рішення органу опіки та піклування щодо визначення спілкування одного з батьків який проживає окремо – доцільно внести зміни до ст. 255 КупАП України та надати повноваження уповноваженим посадовим особам Національної поліції на складання протоколу за невиконання рішення органу опіки та піклування, та викласти у такій редакції: «У справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218 - 221 цього Кодексу, протоколи про правопорушення мають право складати: 1) уповноважені на те посадові особи: органів Національної поліції ... частини перша – п'ята, сьома статті 184, ... ».

4) необхідним є розробка та утвердження концепції (стратегії) розвитку підрозділів ювенальної превенції Національної поліції в новому форматі. На сьогодні в Міністерстві внутрішніх справ України є стратегія, що стосується удосконалення органів Національної поліції. Проте необхідним є створення

власної стратегії розвитку, яка б допомогла суспільству та державі сприймати права та інтереси дитини, як найвищу соціальну та загальнонаціональну цінність, зменшувати ювенальну деліктність, розширювати та поглиблювати зміст законодавства в сфері захисту прав дітей, зокрема в умовах воєнного стану. Також необхідною умовою розроблення та затвердження прогресивної концепції чи стратегії розвитку є залучення представників громадських організацій, представників територіальних громад інших дотичних державних і недержавних інституцій в розробленні та утвердженні плану заходів з урахуванням потреб кожного регіону. Важливо, щоб концепція чи стратегія також містила і шляхи досягнення та отримання результату. Експерти які беруть участь в її створенні повинні відразу розробити механізми реалізації та закріпити відповідальних осіб.

Основними векторами плану заходів Стратегії (концепції) повинні бути виділені аспекти, що забезпечуватимуть ефективність в усіх напрямках. До таких можемо віднести: 1) розроблення програм нового формату співпраці поліції та закладів освіти враховуючи всі сучасні виклики (наприклад, під час дії правового режиму воєнного чи надзвичайного стану); 2) розроблення законопроекту про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення; 3) розроблення механізмів ранньої профілактики ювенальної деліктності; взаємодії з міжнародними організаціями з питань реформ у сфері ювенальної юстиції та захисту прав дітей в Україні, зокрема з питань реалізації спільних проектів та вдосконалення законодавства; 4) проведення бінарних занять працівниками ювенальної превенції з іншими фахівцями у закладах освіти з питань безпеки дітей в інформаційному просторі, сприяння підвищенню рівня знань щодо вимог Конвенції ООН про права дитини, протидії булінгу, іншим формам жорстокого поводження та домашнього насильства щодо дітей, протидії злочинам і правопорушенням удосконалення алгоритмів дій у складних життєвих обставинах, а також основ безпеки життєдіяльності дитини; 5) нормативно-правове удосконалення діяльності ювенальної превенції;

5) удосконалення нормативно-правового забезпечення захисту прав дитини шляхом: а) прийняття Закону України «Про безпеку дитини»; б) законодавчого закріплення механізму гарантування основних прав дитини на зразок прийнятого у Республіці Узбекистан Закону «Про гарантії прав дитини»; в) введення до чинного українського законодавства спеціальної норми, яка регулювала б порядок реалізації дитиною у повному обсязі свого права на самозахист, включаючи вибір її можливих форм; г) створення комплексного законодавчого забезпечення захисту прав дитини та реалізації нею права на безпечні умови праці за різними напрямками, зокрема: охорони здоров'я; екологічної безпеки; організації роботи суб'єктів публічного адміністрування в згаданих сферах; охорони прав дітей з інвалідністю; контролю за обігом продукції сексуального характеру та ін.;

б) щоб гармонізувати українське законодавство відповідно до стандартів Стамбульської конвенції та уникнути колізій у правозастосуванні, слід внести такі зміни до ст. 173-7 КУпАП:

- доповнити диспозицію ст. 173-7 КУпАП фізичною формою сексуального домагання – такими діями, як доторки, поплескування чи інша неприйнятна фізична поведінка сексуального характеру, не пов'язана з посяганням на статеву свободу (на сьогодні КУпАП не передбачено настання адміністративної відповідальності за сексуальні домагання фізичної форми у разі, якщо вони не посягають на статеву свободу та статеву недоторканість особи, що сприяє уникненню відповідальності у разі, якщо сексуальне домагання має виключно фізичний характер, зокрема не супроводжується жестами або рухами тіла, проте не охоплюється жодним складом кримінальних правопорушень);

- уточнити критерій «небажаності» поведінки, запровадивши чітке визначення – що саме має вважатися нав'язуванням з боку правопорушника, як це сформульовано у Стамбульській конвенції;

- застосувати уніфіковану термінологію, включивши в диспозицію поняття створення принизливого, залякувального чи ворожого середовища як кваліфікуючої ознаки, у відповідності до статті 40 Конвенції;

- забезпечити узгодження Закону України «Про забезпечення рівних прав...» із КУпАП, включивши поняття про «небажаність» як обов'язкову ознаку сексуального домагання;

- за аналогією статті 173-2 КУпАП (Вчинення домашнього насильства) виділити в якості окремого складу адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 173-7 КУпАП, вчинення сексуального домагання стосовно дитини.

В організаційній сфері:

1) Створити «Центр для дітей, які постраждали від насильства в умовах воєнного стану та (або) перебували на тимчасово окупованих територіях», основне завдання якого створити максимально дружні до дитини умови у процесі здійснення правосуддя. Центр буде поєднувати систему правосуддя та соціальну сферу, і представлятиме собою «змішану форму організації» де поєднуються всі практики. Це є важливим кроком до ефективного дотримання прав дітей шляхом зведення до мінімуму можливості їх повторної психологічної травматизації. Вчинення сексуального насильства відносно дітей на тимчасово окупованих територіях, правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості – під час війни також нікуди не зникли.

2) Залучати неповнолітніх, які вчиняють правопорушення та схильні до їх вчинення до волонтерської та гуманітарної діяльності викликавши в них почуття відповідальності на необхідності суспільно корисної діяльності.

3) Розробити методики проведення навчань з фахівцями інших органів та установ, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері захисту прав дітей, які постраждали під час воєнних дій, а саме: служби у справах дітей; органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти; центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги, суди; прокуратура; уповноважені органи з питань пробації.

4) Запропоновано напрямки удосконалення правових основ створення безпекового середовища дитини у сфері використання інформаційно-комунікативних технологій, зокрема шляхом:

1. включення до ст. 3 Закону України «Про інформацію» додаткового напрямку державної інформаційної політики – «забезпечення безпечних умов використання дітьми інформаційно-комунікативних технологій»;

2. прийняття Закону України «Про безпеку дитини в інформаційно-комунікаційному просторі», що передбачатиме комплекс правових, організаційних, інституційних, психолого-інформативних та мовно-комунікаційних заходів, спрямованих на:

- дотримання основних принципів, викладених у базових міжнародних та спеціалізованих документах з прав дитини;

- регулювання обігу інформаційної продукції, що забезпечує повноцінний розвиток і соціалізацію дітей;

- сприяння виробництву та популяризації вітчизняної інформаційної продукції щодо безпеки дитини в інформаційно-комунікаційному просторі;

- дотримання конфіденційності інформації обмеженого доступу стосовно дітей;

- реалізацію права неповнолітнього на своєчасний доступ до повної та достовірної інформації, у тому числі до відомостей, що становлять зміст загальної освіти;

- захист дітей від негативного інформаційного впливу;

- розширення обов'язків батьків щодо виховання та розвитку дитини в частині обмеження доступу дітей до інформації, яка не відповідає віку дитини, з метою забезпечення їх інформаційної безпеки, у зв'язку з чим доповнити ч. 1 статті 150 Сімейного кодексу України;

- взаємодії органів державної влади, місцевого самоврядування та громадськості щодо протидії негативним явищам в дитячому інформаційному середовищі;

- забезпечення виконання вимог Директиви ЄС про аудіовізуальні медіа послуги в частині реалізації обов'язку платформ спільного доступу до відео захищати дітей від шкідливої для їх фізичного, ментального та морального розвитку аудіовізуальної інформації, реклами та користувацького контенту;

- органічного поєднання усіх компонентів державної системи охорони та захисту прав дитини, у тому числі широкого залучення інституцій громадянського суспільства до формування безпечного інформаційного середовища дитини;

- удосконалення механізму взаємодії суб'єктів адміністративно-правового забезпечення безпекового інформаційного середовища дитини та перерозподіл їх повноважень задля ліквідації дисбалансу засобів та способів профілактики й припинення правопорушень у цій сфері, у тому числі за допомогою укладання угод між зацікавленими органами влади та інституціями громадянського суспільства;

- коригування правового регулювання з урахуванням сучасних потреб через запровадження додаткових обмежень доступу до інформаційних мереж дітьми, законодавче визнання за дитиною статусу користувача та визначення правових особливостей, які дозволять батькам реалізовувати свої права та приймати рішення про розпорядження відомостями про дитину, а власникам ресурсів – вживати додаткових заходів для забезпечення безпеки особистої інформації про неповнолітніх користувачів та нести відповідальність за їх недостатність чи неефективність;

- вироблення механізмів заохочення представників інтернет-індустрії до розробки стандартів соціальної відповідальності щодо захисту дітей у цифровому середовищі, розповсюдження порнографії та інформації, що зневажає людську гідність і завдає шкоди моральному благополуччю дитини, та негайного інформування правоохоронних органів при виявленні шкідливого контенту;

- забезпечення становлення сучасних форм взаємодії всіх суб'єктів державної політики щодо захисту прав дітей, демократизації процесів прийняття рішень у цій сфері з урахуванням досвіду розв'язання проблем як у процедурній, так і в комунікативній площинах;

- поширення практики ефективного втручання батьків в процеси використання дітьми цифрових мереж та підвищення їх інформаційної та

комп'ютерної грамотності (на це зокрема спрямована поширена в країнах ЄС програма «Освіта: як забезпечити свою безпеку онлайн», що передбачає підготовку як батьків, так і дітей);

- використання кращих зарубіжних практик інформаційно-молодіжного консультування та проведення соціологічних досліджень медійної грамотності на основі кластерної системи розподілу дітей на групи (кращі європейські проекти – «EUth», «MOVE-Mapping Mobility», «DOYIT – розвиток системи підготовки он-лайн молодіжної інформації», «Працівники інформаційних молодіжних служб – для молоді», «Попередження молодіжного жорсткого екстремізму», «Yoth on the Move - InfoMobility», «JIMMY – медіатор молодіжної інформації», «Безпека та якість онлайн-інформації для молоді (SQOYI)», «Краща молодіжна інформація за нових часів» та ін.) тощо.

5) для удосконалення діяльності підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти пропонується наступне:

- написання поліцейських відгуків та звітів для поточного оцінювання на предмет якісної взаємодії зі школою, наявності ризиків і т. д. Департаменту освіти (поліцейські можуть пропонувати способи покращення безпеки школи та залучення активного громадського суспільства для блага шкільної спільноти, наприклад, створення шкільного патруля із залученням працівників школи, курсантів, тощо);

- створення єдиної контактної точки поліцейських підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища для шкіл, куди можуть звернутися будь який учень вчитель тощо у разі відсутності поліцейського в школі;

- двічі на рік проводити спільні наради за участі зацікавлених структурних підрозділів та інших суб'єктів для вирішення нагальних проблем пов'язаних з організацією безпеки дитини;

- призначення члена шкільної ради який є координатором з питань взаємодії з поліцейським підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища;

- закріплення поліцейських за закладами освіти залежно від потреби або закріплення одного поліцейського за декількома школами одночасно, які територіально знаходяться поруч, а не обов'язковою за кожною школою (наприклад, при необхідності поліцейський може бути призначений в одну «пріоритетну» школу, або може бути на постійній основі в одній «пріоритетній» школі та бути закріпленим за однією-двома «не пріоритетними» школами. Проте ці школи повинні бути розташовані територіально поряд).

Оргкомітет конференції